

EXTRA OPDRACHT 'ECHT WAOR? ECHT WAOR!'

BIJ KATERN 7: Loteling van Napoleon

1. Lees en bekiek.

Kinderarbeid

In de 19^e eeuw gungen de mieste kinder niet naor schoel. Zie mussen op het laand warken, of in de winkel of in de warkplaots. Kinderarbeid was toen hiel gewoon. Het was nuttig, vunden de olders, en zie leerden der wat van. En neudig was het ok, want op dizze manier verdienden de kinder wat extra centen veur het gezin. Zo rond het jaar 1850 kwam de industrie op. In de fabrieken waren mèensen neudig um het wark te doen en ok kinder gungen an 't wark in de fabriek.

Kinderen gungen om twaalf uur 's nachts an 't wark

Deur het vaak zwaore fabriekswark kwam der aal meer protest tegen kinderarbeid. Het wark in de fabriek was warkelijk waor vreselijk en dat göld ok veur de plek en alles der umhen. Bekend is het verhaal van de glasfabriek van Petrus Regout in Maastricht. De ovens brandden dag en nacht toerloos deur. De fabriek dreide met twee ploegen arbeiders. Elke ploeg warkte twaalf uur achter mekaar. Kinder ok! Um twaalf uur 's nachts leupen kinder van negen jaor slaoperig naor heur wark. Regout vun dat gien prebleem. Hie vun dat ze best wat slaop missen kunden.

Warken is niet gezond veur kinder

Vanof 1860 kwam der aal meer kritiek op kinderarbeid. Dokters en onderwiesers meuken dudelijk dat het wark slim ongezond was. Kinder heurden op schoel, zeden ze. Fabrieksdirecteuren begunden te begriepen dat ze inderdaod beter wachten kunden totdat de kinder van de legere schoel of waren. Kinder van twaalf jaor kunden lezen en schrieven. Daor haj veul meer an.

Kinderarbeid was niet meer neudig

De fabrieksdirecteuren hadden de kinder ok aal minder neudig. Machines namen het wark over. Toen de lonen van de olders umhoog gungen, was het geld dat de kinder verdienden ok niet zo neudig meer. Daorum stuurden ze de kinder aal vaoker en langer naor schoel. Zie snapten naomelijk wal dat heur kinder meer bereiken kunden as ze een goeie schoel had hadden.

Naor schoel tot je dartiende

De regering bemuide zich der ok met. Der kwamen twee neie wetten. De eerste was de **Kinderwet** van Samuël van Houten in 1874. In dizze wet weur het verbeuden, dat kinder tot twaalf jaor in warkplaotsen of fabrieken an 't wark gungen. Dat klinkt vanzölf hiel mooi, maor het betiekende niet dat kinderarbeid daormet ok echt stopte. Boetendes was warken op het laand nog niet verbeuden.

De **Leerplichtwet** van 1900 meuk wal echt een èende an kinderarbeid. Vanof dat moment waren alle olders verplicht heur kinder van zeuven tot dartiende jaor hen schoel te sturen. Feilijk deden de mieste olders dat daorveur ok al, maor nou was het echt een wet. Zo rond het jaor 1900 gungen negen van de tien kinder, 90% dus, naor schoel.

2. Maok een woordzucker.

a. Tiek de woordzucker eerst op een vel tiekenpapier. De woordzucker hef 20 vakkies boven (20 kolommen dus) en 20 rijen naor beneden. Verstop de woorden die hierunder staot in je woordzucker. Schreef dizze woorden ok under de woordzucker, dat een aander wet welke woorden e zuken mot.

(Aj wat handig met de computer bint, kuj je woordzucker daor ok met maken.)

kinderwet, leerplichtwet, warkplaotsen, fabrieken, kinderarbeid, industrie, revolutie, ploegendienst, regout, ongezond, machines, verdienen, directeur, schoel, protest

b. Aj je woordzucker klaor hebt, laot hum dan ies maoken deur iene oet je groep. Zul het hum of heur lukken alle vieftien woorden te vinden?

3. Zoek informaotsie en maok een poster.

Het is hiel vreselijk, maor ok tegenwoordig is der nog aaid kinderarbeid. Der bint op de wereld 150 miljoen kinder die alle daogen in fabrieken, in warkplaotsen en op voelnsbelten warken moet.

- a.) Zuuk informaotsie over kinderarbeid, zoas die nou an de dag nog veurkomt. Schrief waj vunden hebt in op zien minst vijf punten op.
- b.) Maok nou een poster tegen kinderarbeid en gebroek daorbij de informaotsie diej vunden hebt. Hang je poster op in de klas. Misschien kuj der ies met mekaor over praoten in de klas.